

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa J. C.

przeciwko E. spółce akcyjnej z siedzibą w P.

o przywrócenie do pracy, o odszkodowanie

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14 maja 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 28 października 2022 r., sygn. akt IV Pa 65/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie w sprawie z powództwa J. C. przeciwko E. spółka akcyjna z siedzibą w P. o przywrócenie do pracy, odszkodowanie, oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 28 marca 2022 r., którym oddalono powództwo.

Powód wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego:

1) art. 84 k.c. przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji jego niezastosowanie, co skutkowało przyjęciem, iż:

a) powód nie działał pod wpływem błędu uzasadniającego możliwość uchylecia się przez niego od skutków prawnych złożonego przez niego oświadczenia woli – przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że powód jedynie nietrafnie przewidywał wysokość należnego mu świadczenia emerytalnego, a zdaniem Sądu niespełnienie oczekiwań osoby dokonującej czynności prawnej, co do określonego rodzaju zdarzeń nie daje podstawy do uznania oświadczenia woli za wynik błędu prawnie doniesłego (art. 84 k.c.) - podczas gdy powód działał pod wpływem błędu prawnie doniesłego składając oświadczenie swojemu pracodawcy, błąd ten miał charakter prawnie doniesły bowiem powód, nie złożyłby oświadczenia o takiej treści, gdyby miał wiedzę na temat swoich uprawnień emerytalnych;

b) to co relacjonował powód to opis jego mylnego wyobrażenia dotyczącego przyszłych okoliczności, nieobjętych treścią dokonywanej czynności, ale przesądzających o decyzji o jej dokonaniu - podczas gdy działania powoda podyktowane były jego niewiedzą odnośnie do uprawnień emerytalnych, zatem dotknięte było wadą oświadczenia woli - powód działał bowiem pod wpływem błędu prawnie doniesłego;

c) błąd powoda nie był błędem prawnie doniesłym – podczas gdyby powód był świadomy swoich uprawnień emerytalnych to nie złożyłby oświadczenia o takiej treści;

d) w rozpoznawanej sprawie do rozwiązania umowy o pracę pomiędzy stronami doszło z inicjatywy powoda jako pracownika - podczas gdy w pozwanej spółce - jak to relacjonował powód - praktyka związana z wysuwaniem wobec pracowników zbliżających się do wieku emerytalnego podobnych jak wobec powoda propozycji była często stosowana, więc niejako powód został przez pozwaną „zachęcony” do złożenia takiego, a nie innego oświadczenia skutkującego rozwiązaniem z nim umowy o pracę na mocy porozumienia stron;

2) art. 44 k.p., przez jego niewłaściwą wykładnię, a co za tym idzie uznanie, iż powód w niniejszej sprawie nie mógł żądać przywrócenia do pracy ani odszkodowania, prawo do tego rodzaju świadczeń bowiem w ocenie Sądu mają tylko pracownicy broniący się przed czynnością dokonaną przez pracodawcę - co

jest stanowiskiem błędnym - powód bowiem miał możliwość i prawo do zgłoszenia roszczenia stanowiącego przedmiot złożonego przez niego pozwu/odwołania.

Skarżący podniósł również zarzut naruszenia przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy:

1. art. 385 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c., przez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów, w szczególności: (-) przyznanie pełnej wiarygodności zeznaniom świadka B. J, która de facto nie miała wiedzy istotnej dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy. Sąd jednak niesłusznie przyjął pomimo braku tej wiedzy, iż świadek w wiarygodny sposób opisała jednak obowiązującą w pozwanej spółce procedurę postępowania z pracownikami uprawnionymi do przejścia na emeryturę, w tym okoliczności podpisywania z nimi porozumień w sprawie rozwiązania umowy o pracę na mocy porozumienia stron, podczas gdy to depozycje powoda w tym zakresie zasługiwały na przyznanie im waloru pełnej wiarygodności; (-) Sąd pierwszej i drugiej instancji niesłusznie nie dał wiary powodowi w zakresie jego twierdzeń, że nie zamierzał przechodzić na emeryturę, a także w zakresie, w którym podał, iż nie miał świadomości, że po ukończeniu 60 roku życia nie nabywa prawa do emerytury „powszechnej”, a jedynie do „emerytury pomostowej”. Powód składając pozwanej oświadczenie woli o rozwiązaniu umowy o pracę na mocy porozumienia stron działał pod wpływem błędu, co do rodzaju uzyskanego prawa do emerytury. Składając oświadczenie z dnia 20 sierpnia 2020 r. powód żył bowiem w przekonaniu, iż uzyskał prawo do emerytury w pełnej wysokości (tj. 100 %), jednakże po złożeniu wniosku emerytalnego okazało się, że powód nabędzie jedynie prawo do emerytury w obniżonym zakresie, tj. emerytury pomostowej. Powód J. C. składając oświadczenie woli działał zarówno w błędzie co do okoliczności faktycznych, jak i okoliczności prawnych.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości oraz wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej, z ostrożności

procesowej również o zasądzenie kosztów za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przypisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Skarga kasacyjna jest zdaniem skarżącego oczywiście uzasadniona wobec naruszeń przepisów prawa materialnego oraz prawa procesowego, które miały wpływ na treść wydanego przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcia, skutkujących niezgodnym z prawem rozstrzygnięciem, które to uchybienia w niewątpliwy sposób decydowały o wyniku sprawy. Powód bowiem przedstawił dowody, okoliczności i zdarzenia, które powinny skutkować uznaniem jego roszczeń zawartych w złożonym przez niego pozwie. W ocenie skarżącego oczywista zasadność przejawia się w oddaleniu apelacji powoda jako bezzasadnej przy przyjęciu, iż powód nie działał pod wpływem błędu uzasadniającego możliwość uchylenia się przez niego od skutków prawnych złożonego przez niego oświadczenia woli przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że powód jedynie nietrafnie przewidywał wysokość należnego mu świadczenia emerytalnego, a zdaniem Sądu niespełnienie oczekiwań osoby dokonującej czynności prawnej, co do określonego rodzaju zdarzeń nie daje podstawy do uznania oświadczenia woli za wynik błędu prawnie doniesłego (art. 84 k.c.), przyjęciu, iż to co relacjonował powód to opis jego mylnego wyobrażenia dotyczącego przyszłych okoliczności, nieobjętych treścią dokonywanej czynności, ale przesądzających o decyzji o jej dokonaniu, przyjęciu iż błąd powoda nie był błędem prawnie doniesłym, przyjęciu, iż w rozpoznawanej sprawie do rozwiązania umowy o pracę pomiędzy stronami doszło z inicjatywy powoda jako pracownika, a także uznanie, iż powód nie mógł żądać przywrócenia do pracy, ani odszkodowania, prawo do tego rodzaju świadczeń bowiem w ocenie Sądu mają tylko pracownicy broniący się przed czynnością dokonaną przez pracodawcę.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126;

z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Kierując się powyższymi rozważaniami stwierdzić należy, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. chociażby z uwagi na brak wskazania przepisu, którego naruszenie miałyby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na „pierwszy rzut oka”. Nie jest w tym zakresie wystarczające ogólne odwołanie się do „naruszeń przepisów prawa materialnego oraz prawa procesowego, które miały wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia”. Podstawy kasacyjne stanowią odrębny element skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że nie zastępują one ani nie uzupełniają podstawy przedsądu. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidulany interes skarżącego w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. O ile zasadne podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) mogą prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej, to w przypadku podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenie ma dopiero oczywista zasadność skargi, czyli samodzielne (odrębne od podstaw kasacyjnych) wskazanie i wykazanie we wniosku naruszenia przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok, jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020 r., I UK 250/19, LEX nr 3029692). Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów

kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Zauważyć również można, że zgodnie z ustaleniami faktycznymi w sprawie powód oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych swojego oświadczenia złożył dopiero wówczas, gdy od organu rentowego powziął informację, że należna mu emerytura pomostowa będzie wypłacana w niższej wysokości niż wysokość emerytury powszechnej. Z tego względu orzekające w sprawie Sądy przyjęły, że świadczy to jedynie o istnieniu błędu przewidywania i wnioskowania co do najkorzystniejszego dla powoda rozwiązania będącego pobudką działania, w wyniku którego złożył on oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron, a w związku z powyższym w sprawie nie zachodzi błąd prawnie doniosły. Przy czym błąd w sferze motywacyjnej nie został wywołany przez drugą stronę postępowania. Jak wskazuje się w orzecznictwie, błąd, w rozumieniu art. 84 k.c., nie odnosi się do mylnego wyobrażenia o zdarzeniach, które mogą dopiero powstać i wywołać przekonanie osoby składającej oświadczenie, że jego wcześniejsze złożenie było decyzją niekorzystną (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I PK 17/09, LEX nr 519275). W związku z powyższym w sprawie brak jest oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]